

การพัฒนาศักยภาพผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลคู้ลังาน

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Leader Potential Development of Subdistrict Headman and Village

Headman in Khung Lan Subdistrict, Bang Pa-in District,

Phra Nakorn Si Ayutthaya Province

นฤพล สุวรรณประภา*

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลคู้ลังาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1.เพื่อศึกษาบทบาท และศักยภาพผู้นำ 2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของผู้นำ 3.เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาศักยภาพของศึกษา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลจากเอกสาร บทกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ และบทบาทโดย เฉพาะของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในพื้นที่ และผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านในตำบลคู้ลังาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้บังคับบัญชา เพื่อนำมาวิเคราะห์ประมวลผลค้นคว้าหาวิธีการและส่งเสริมให้เกิดการจัดการไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้มีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

* นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพผู้นำ, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

This article is a part of the research on the leader potential development of subdistrict headman and village headman in Khung Lan Subdistrict, Bang Pa-in District, Phra Nakorn Si Ayutthaya Province. The objectives are 1. to study the roles and potential of the leader, 2. to study problems and restrictions of the leader, and 3. to create guidelines for potential development of the study. This study is a qualitative research using the data acquired from documents, laws, and regulations relating to the authority, responsibilities, and roles particularly of the subdistrict headman and village headman. Another research method is the interview of the locals, subdistrict headman, village headman in Khung Lan Subdistrict, Bang Pa-in District, Phra Nakorn Si Ayutthaya Province, and also their supervisors. The data acquired is to be analyzed and processed in order to find methods and promote appropriate management that will help subdistrict headman and village headman gain knowledge and understand their roles, authority, and responsibilities.

Keyword: Leader Potential Development, Subdistrict Headman, Village Headman

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดิน ในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ หรือข้อสั่งการสำคัญของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ ให้เกิดผลสำเร็จ เพราะว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีความคุ้นเคย และใกล้ชิดกับราษฎรโดยตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านมีขึ้นครั้งแรก เมื่อปีพระพุทธศักราช 2435 ที่บ้านเกาะ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีการโดยให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนการแต่งตั้งผู้เป็นเจ้าเมืองแทนการเลือกตั้งแต่ก่อน เมื่อเลือกผู้ใหญ่บ้านเสร็จแล้ว ให้ผู้ใหญ่บ้านเลือกกันเองเป็นกำนัน โดยผู้ที่ได้รับเลือกตั้งดำรงตำแหน่งกำนันดังกล่าวเป็นคนแรกคือ นายจรัส รัตนกุล ทำให้หมู่บ้านที่มีวิธี การเลือกผู้ใหญ่ด้วยราษฎรเอง มีลักษณะแตกต่างจากเดิม ทำให้การเลือกผู้ใหญ่บ้านเหมือนการเลือกหัวหน้าครอบครัวเพื่อปกป้องดูแลลูกบ้าน ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดให้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องที่ ภายหลังปรากฏว่าวิธีการเลือกแทนการแต่งตั้งประสบผลสำเร็จด้วยดี ต่อมาจึงได้ขยายรูปแบบการปกครองเป็นตำบล และหมู่บ้าน เรียกว่าการปกครองท้องที่ ในระยะแรกของการกระจายอำนาจการปกครองท้องที่ ได้ประสบกับปัญหาต่างๆมากมายหลายประการ

ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เกิดขึ้นเมื่อมีการออกกฎหมาย มีการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมากขึ้น แม้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามามีบทบาท แต่กฎหมายก็ไม่ได้แก้ไขหรือปรับลดบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช 2457 และกฎหมายอื่นๆ แต่อย่างใด เพื่อให้เกิดศักยภาพในการทำงาน มีการแก้ไขจุดบกพร่อง ตลอดจนหาวิธีในการค้นคว้าหาความรู้

ในรูปแบบต่างๆ และหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์สมัยใหม่มาประยุกต์ การพัฒนาศักยภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นการพัฒนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจทัศนคติ ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถโดยเรียนรู้กันคว่าหาวิธีการจัดการและส่งเสริมให้เกิดการจัดการไปในทิศทางที่เหมาะสมเพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาท และศักยภาพผู้นำของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคิ่งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อจำกัดของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคิ่งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อสร้างแนวทางพัฒนาศักยภาพของศึกษาของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคิ่งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ของการวิจัย

- 1 ทำให้ได้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพของผู้นำกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน
- 2 ทำให้ได้ทราบสภาพทั่วไป ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพบุคลากร
- 3 ความรู้ที่ได้ทราบจะนำไปปรับใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้เหมาะสม ตามสภาพแวดล้อม และสังคมที่เปลี่ยนแปลง

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดของการวิจัย

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลในพื้นที่ที่มีความใกล้ชิดกับราษฎรในการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และแนวนโยบายของรัฐ เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีบทบาท อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในการเป็นผู้ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหาระดับต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นคนกลาง ในการไกล่เกลี่ยประนีประนอม และจัดการระงับปัญหาความขัดแย้งในท้องที่ และยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ เพื่อให้คงมีตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในทุกตำบล ทุกหมู่บ้านต่อไป จึงต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ฉนวน พ่วงพลับ (2548) รายงานการวิจัย: บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษากรณีอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา การศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษากรณีอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้ทราบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ปฏิบัติได้จริงในปัจจุบัน และบทบาทที่ ประชาชนคาดหวัง ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช 2457 ที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ปฏิบัติได้จริง ในปัจจุบัน กับบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

สมบุญ สุขสำราญ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รากฐานของแผ่นดิน ประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสถานภาพ บทบาท และวิเคราะห์ศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ศูนย์ข้อมูลทางการเมืองของสภาวิจัย

แห่งชาติ ซึ่งผลการศึกษได้สรุป สถานะ (status) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ได้เป็น 4 ประการ คือ (1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานะตัวแทนของประชาชน (3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานะผู้บริหาร/ผู้แทนประชาชนในหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น และ(4) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสถานะผู้นำ (Leadership) ของชุมชน สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งควบคู่มาับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมชนบทไทยการปฏิบัติของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนอกจากนี้ยังมีความสับสนในบทบาทอำนาจหน้าที่ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นทั้งตัวแทนของรัฐและตัวแทนของประชาชน

บงกชมาศ เอกเอี่ยม (2557) รายงานวิจัย: กำนัน ผู้ใหญ่ การวิเคราะห์บทบาทและความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่; วิเคราะห์บทบาทอำนาจหน้าที่และภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ในด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ และภาวะผู้นำ และแนวโน้มบทบาท อำนาจหน้าที่ และภาวะความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่สอดคล้องกับความคาดหวังของชาวบ้าน ดำรงค์ศักดิ์ นาคีสังข์ (2562) บทคัดย่องานวิจัย : บทบาทนายอำเภอด้านการปกครองท้องถิ่น ศึกษากรณี: การพัฒนาศักยภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ของอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ บทบาทในการพัฒนาศักยภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามบทบาทที่กฎหมายกำหนด การตรวจตรา การลงพื้นที่เพื่อดูแลทุกข์สุขของประชาชน อย่างสม่ำเสมอ การจัดให้มีชุดรักษาความสงบประจำหมู่บ้าน จัดให้มีชุดสายตรวจสอดส่องดูแล มีการประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน มีการกำกับการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นไปตาม

แนวทางที่กำหนด ตลอดจนการสร้างระเบียบวินัยให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และให้ยึดถือระเบียบวินัยตามที่กฎหมายกำหนดโดยเคร่งครัด ภารกิจที่ประสบความสำเร็จ อันเกิดจากบทบาทการพัฒนาศักยภาพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ คณะกรรมการหมู่บ้าน ของนายอำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สุทธญาณ โอบอ้อม (2557) วิทยานิพนธ์: การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวพระพุทธศาสนา วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

1. บทบาทที่ได้มาจากตำแหน่ง เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดควบคู่กับตำแหน่ง บทบาทตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งต่างๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ จำเป็นต้องกระทำหรืองดเว้นการกระทำซึ่งบทบาทนั้นต้องสอดคล้องกับหน้าที่ ที่ถูกกำหนดไว้ทางสังคม

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ ที่สังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ควรปฏิบัติและอาจถูกกำหนดจากบุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร

“คน” เป็น ทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญยิ่ง ที่จะป็นผู้นำเอาปัจจัยการบริหารอื่นๆ ไปจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การกระทำให้เกิดการ

พัฒนา หรือมีการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงาน เป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีความพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตน ให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

แนวคิดการพัฒนาศักยภาพ

ศักยภาพ หมายถึง ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (attributes) ที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (behavior) ที่จำเป็น และมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตนได้ดีกว่าผู้อื่น หรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งสามารถทำให้ปรากฏหากได้รับการพัฒนา หรือได้รับแรงกระตุ้นจากปัจจัยภายนอก และส่งผลต่อความสำเร็จในงานนั้น

แนวคิดกับปัญหาและอุปสรรค

การบริหารราชการแผ่นดินโดยระบบราชการที่เป็นองค์การขนาดใหญ่ และจากปัญหาในการบริหารงานที่หลากหลาย เนื่องจากภารกิจต่างๆ เกี่ยวข้องกับภาคประชาชนทั้งประเทศ และมีความต้องการที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันโดยสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกัน ปัญหาด้านทรัพยากรในการบริหารมีอย่างจำกัด ซึ่งไม่รวมถึงต้องบริหารงานภายใต้กฎหมาย และระเบียบที่มาก และเคร่งครัด ส่งผลให้การบริหารราชการไทยประสบปัญหาหลายประการ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้นำของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลคังลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญประกอบด้วย 1.กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลคังลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2.ราษฎรในพื้นที่ตำบลคังลาน 3.ปลัดอำเภอ โดยใช้แบบสอบถามเป็นข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ

อายุระดับการศึกษา ประสบการณ์ และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเอกสาร ตำรา นิตยสาร เว็บไซต์ มีขั้นตอนการเก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูล โดยผู้ศึกษาจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำข้อมูลแบบสอบถาม มาประมวลเข้าด้วยกันกับข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา นิตยสาร เว็บไซต์การตรวจสอบแบบสามเส้า ด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulate) เป็นการใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อรวบรวมข้อมูลเดียวกัน

ผลการวิจัยและข้อค้นพบของการวิจัย

บทบาทตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือราษฎร บำบัดทุกข์ บำรุงสุข นับว่าสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ตามอำนาจกฎหมายที่ให้ได้ ตลอดจนการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตน อีกทั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ยังต้องทำงานนโยบายเร่งด่วน หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นที่พึ่งพาและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ตลอดมาจวบจนปัจจุบันกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ได้ระบุอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้พบว่ามีมากมาย ทั้งในฐานะนักปกครอง ที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุข และในฐานะนักพัฒนา เพื่อสร้างความกินดีอยู่ดีมีความสุข ให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน และท้องถิ่นหน้าที่ดังกล่าวจะเห็นได้จากเอกสารกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบทบาทของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านได้มาจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ได้ไว้ใน การบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ราษฎรในพื้นที่และปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่างๆ ภายในเขตท้องที่ที่

รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ การกิจต่างๆให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอและให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของราชการส่วนภูมิภาค ในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ และลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้น้อยที่สุดตามบทบาทอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายให้ไว้ และหลายเรื่องก็ตามที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา และหลายเรื่องอีกเช่นกันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

กล่าวโดยสรุปคือ บทบาทของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านได้มาจากอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ให้ไว้ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ราษฎรในพื้นที่และปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่างๆ ภายในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ การกิจต่างๆให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญของราชการส่วนภูมิภาค ในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย และเจตนารมณ์ของราษฎรในท้องที่ แต่ก็มีบางอย่างต้องเรียนรู้เพิ่มเติม เนื่องจากยังขาดการศึกษาอย่างต่อเนื่องทำให้ไม่เข้าใจลักษณะเป้าหมายของงานที่ได้รับมอบหมายมา และหลายเรื่องก็ตามที่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา และหลายเรื่องอีกเช่นกันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

ปัญหาและข้อจำกัดกับการปฏิบัติงาน

ปัญหาความล้าสมัย หรือล้าหลังของระบบโดยระบบราชการไทยยังคงยึดถือโครงสร้างการบริหารเป็นหลัก แบ่งการปกครองแผ่นดินออกเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง มีกระทรวงและกรมเป็นศูนย์สั่งการระบบราชการเช่นนี้ได้สร้างคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองอย่างมาก แต่เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป ระบบนี้ก็กลายเป็นปัญหา และไม่เหมาะสมกับความ

ต้องการในปัจจุบันดังต่อไปนี้ (1) เรื่องการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (2) เรื่องประสิทธิภาพในการบริหารราชการ เมื่อเทียบกับการบริหารงานในภาคเอกชน (3) การบริหารงานแบบรวมศูนย์อำนาจ กล่าวคือราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม มีการบริหารงานและการตัดสินใจมีลักษณะรวมศูนย์ไว้ที่ส่วนกลางทั้งหมด (4) โครงสร้างส่วนราชการที่ไม่คล่องตัว โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันมีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น ขาดความคล่องตัว (5) กฎระเบียบ เทคโนโลยี และวิธีปฏิบัติงานไม่ทันสมัย เทคโนโลยีต่างๆ ที่นำมาใช้ในยังขาดความทันสมัย (6) กำลังคนปัจจุบันส่วนใหญ่ยังขาดคุณภาพ และยึดติดกับการทำงานแบบเดิม (7) ค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น (8) ทศนคติ และค่านิยมเดิมให้ความสำคัญกับลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร (9) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการได้กลายเป็นปัญหาที่สำคัญเพราะหลาย ๆ เรื่องที่เกิดปัญหาขึ้นมาแล้วแต่หาผู้รับผิดชอบไม่ได้ โดยมีปัจจัยที่สำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่การแบ่งอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่ไม่ชัดเจน

บทสรุป ตำบลคิ่งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบางปะอิน มีหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน จำนวนประชากรในตำบลรวมทั้งสิ้น 3,288 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 1,597 คน และเพศหญิงจำนวน 1,691 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพทำนา และรับจ้าง มีผู้ดำรงตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านถึง 6 ตำแหน่ง ก็ประสบปัญหาด้านกำลังคนที่มีอยู่ในระบบในปัจจุบันคือกำลังคนที่มีอยู่จำกัดต่อราษฎรที่เพิ่มขึ้น ไม่สามารถดูแลได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง ปัญหาประมาณในการจัดการเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์ก็ขาดแคลน มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆอย่างเร่งด่วน ส่วนใหญ่ยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยึดติดกับการทำงานแบบเดิม ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่อง

จากการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเอง ทำให้เกิดชุมชนเมืองขึ้นมา เกิดความเหลื่อมล้ำในด้านรายได้ และเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่ ทำให้ต้องพัฒนาตนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นให้เกิดขบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่ติดปัญหาที่ระบบ และโครงสร้างของส่วนราชการเอง มีลักษณะเชิงซ้ำ ไม่คล่องตัวมีลำดับชั้นของการบังคับบัญชา ไม่ยืดหยุ่น ถ้าเปรียบเทียบกับเอกชนก็จะเห็นได้ชัดเจนถึงความแตกต่าง ทำให้เกิดปัญหาตามมา การบริหารราชการในองค์กรภาครัฐได้บริหารงานอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ ตลอดจนความรับผิดชอบที่ต้องมีระเบียบรองรับเป็นลายลักษณ์อักษรทำให้เกิดความล่าช้า จนถึงการแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ไม่ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนไป

แนวทางการเพิ่มศักยภาพของของกันัน และผู้ใหญบ้าน

ศักยภาพคือกลุ่มของความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (attributes) ที่เกี่ยวข้องกันซึ่งมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่งๆ โดยกลุ่มความรู้ทักษะ เป็นกระบวนการเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความคิดที่มีต่องานในหน้าที่ และผลของการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อการควบคุม และตรวจสอบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลตามที่ต้องการหรือไม่ เมื่อได้ผลลัพธ์แล้วก็จะนำไปปรับปรุงให้เหมาะสม โดยสัมพันธ์กับผลงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งงานนั้นๆสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม และตามท้องถื่นกำหนด

บทสรุป การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์คือการพัฒนาศักยภาพที่พึงประสงค์ เพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน ทำให้ส่งผลต่อหน่วยงาน บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และต่อภารกิจ ในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ส่งผลทำให้สังคมมีความเจริญไป

มากขึ้น การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งงานนั้นก็สามารถพัฒนาขึ้น มีความพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความต้องการขององค์กร ให้ทันต่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดจนบริบทของโลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคที่โลกเชื่อมต่อกันด้วยวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการพัฒนาศักยภาพ เช่น อ่านหนังสือ ศึกษาค้นคว้า การฝึกอบรม ศึกษาดูงานจากผู้มีประสบการณ์ ที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อวิชาชีพ ต่อองค์กรเกิดศักยภาพในการทำงาน มีการแก้ไขจุดบกพร่องตลอดจนหาวิธีในการค้นคว้าหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และหลักการพัฒนาศักยภาพมนุษย์สมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาศักยภาพของตน

สรุปและข้อเสนอแนะ

บทบาทและศักยภาพผู้นำของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคู้้งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทบาทจะถูกกำหนดควบคู่กับตำแหน่ง หรือบทบาทตามอำนาจหน้าที่ คือ การปฏิบัติตามหน้าที่หรือการแสดงออกพฤติกรรมตามความคิด และตามที่ผู้อื่นคาดหวัง ให้เหมาะสมกับตำแหน่งทางสังคม การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เกิดขึ้นเมื่อมีกระแสการเรียกร้องให้กระจายอำนาจการปกครอง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนมาก ทำให้กำนัน และผู้ใหญ่บ้านต้องวางบทบาทตนเอง และมีวิธีการพัฒนาศักยภาพตนเองควบคู่กับการประเมินผลการปฏิบัติงานของตน เพื่อให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

ปัญหาและข้อจำกัดของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคู้้งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระบบราชการที่ยังคงยึดถือโครงสร้างการบริหารหลัก และจากปัญหาในการบริหารงานที่หลากหลายนี้เอง และจากภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคประชาชนทั้งประเทศ และมีความต้องการที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันโดยสภาพพื้นที่ สภาพแวดล้อม แต่ในขณะเดียวกัน เด็ดขาดหรือมีความอิสระในการตัดสินใจได้มากนัก ยังต้องยึดนโยบายจากส่วนกลางเป็นหลักทรัพยากรการบริหารส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับการจัดสรรจากส่วนกลาง

แนวทางพัฒนาศักยภาพของศึกษาของกำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลคู้งลาน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคราชการ ต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้งานของทางราชการบรรลุเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการไว้ โดยในขณะเดียวกันก็จะได้ผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ และทำให้เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ และต่อองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และบังเกิดผลสัมฤทธิ์ และสามารถหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่มาเพิ่มพูนต่อยอดให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นตามสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรส่งเสริมให้ภาครัฐมีนโยบายการเพิ่มศักยภาพของผู้นำกำนันและผู้ใหญ่บ้าน อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับเทคนิควิทยาการ และแนวคิดใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง คุณภาพเหล่านี้ส่งผลต่อคุณภาพของงานที่ตามมาไปด้วย

2. ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างและการปรับบทบาทภารกิจของหน่วยราชการ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกับหมู่บ้านที่ยกเลิกระบบการปกครองที่มีกำนัน และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ ประสบปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนขึ้นว่ามีการพัฒนาศักยภาพ ผู้นำอย่างไร
2. ศึกษาอุปสรรคจากการติดต่อระหว่างสายบังคับบัญชา ของผู้นำกำนันและ ผู้ใหญ่ในพื้นที่ตามบทบาทที่ได้รับจากอำนาจหน้าที่
3. ศึกษาบริบทของพื้นที่ในหมู่บ้านที่ได้รับพบกระทบของการกระจาย อำนาจการปกครองโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- บกขมาศ เอกเอี่ยม. (2557). **กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่.** ใน การประชุมวิชาการ การพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557, วันที่ 11-13 มิถุนายน 2557, ณ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.
- ประกาศกรมการปกครอง. (2563). **เรื่องแจ้งข้อมูลทางการปกครอง.** กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง.
- พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ.2552 ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 126.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2539). **กำนันและผู้ใหญ่บ้าน รากฐานของแผ่นดิน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักบริหารการปกครองท้องที่. (2562). **คู่มือปฏิบัติงานกำนันผู้ใหญ่บ้าน ประจำปี 2562.** กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.